

податок – на гроші, отримані шляхом майнінгу. У Норвегії прибуток від операцій у біткоінах підлягає оподаткуванню податком на майно, а при використанні біткоінів у бізнесі дохід оподатковується податком з продажу. Водночас у жовтні 2015 р. Європейський суд вирішив звільнити операції з біткоіном від ПДВ. При цьому він визнав біткоін законним засобом платежу в Європі, прирівнявши його, як і інші валюти, до цілей оподаткування [5, с.74].

Представники Мінфіну зауважили, що криптовалюта та операції з нею не слід оподатковувати ПДВ, оскільки буде складно реєструвати податкові накладні, ставити ПДВ з операцій з криптовалютами на бюджетне відшкодування. Позиція Мінфіну була чітка щодо того, як оподатковувати криптовалюту і який класифікатор виду економічної діяльності слід зазначати щодо операцій з крипто валютою [4].

Отже, в Україні для підтримки інновацій у фінансовому секторі необхідно розробити засади регулювання ринку криптовалют.

В Україні насамперед має бути впроваджено ліцензування підприємницької діяльності з віртуальною валютою. З метою детінізації даного сектору необхідно внести зміни до Податкового кодексу України щодо включення доходів від здійснення операцій з віртуальною валютою до об'єктів оподаткування податком на доходи фізичних осіб. Крім того, організації, які працюють з віртуальними валютами в Україні, мають звітувати про підозрілі операції своїх клієнтів, що сприятиме дотриманню Міжнародних стандартів з протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення FATF.

Література

1.Українське право/ Криптовалюта в Україні та світі: регулювання, правовий статус та оподаткування [Електронний ресурс] – Режим доступу:

http://ukrainepravo.com/scientific-thought/legal_analyst/kryptovalyuta-v-ukrayini-ta-sviti-regulyuvannya-pravovyy-status-ta-opodatkovannya/

2.Віртуальна валюта: золото 2.0 или мираж? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://astonfs.com/статьи/виртуальнаявалютазолото20илимираж/> .

3.В Україні зареєстрували законопроект про податки на крипто валюти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://biz.nv.ua/ukr/finance/v-ukrajini-zarejestruvali-zakonoproekt-pro-podatki-dlja-kriptoaljuta-2494738.html>

4.Мінфін / Мінфін пропонує варіант оподаткування криптовалюти [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://minfin.com.ua/ua/2018/09/07/34833966/>

5.С.В. Волосович//Економіка України//Віртуальна валюта: глобалізаційні виклики і перспективи розвитку – 2016 - №4 (653) – с. 68-78

Петренко О. І.

*к.е.н., доц., доцент кафедри фінанси і кредит
Державний університет інфраструктури та технологій*

Фінансова сфера, як і всі інші сторони економіки, не уникла проникнення глобалізації, ІТ-технологій та загальної комп'ютеризації, що сприяло появі додаткових інститутів, фінансових інструментів і нових форм взаємодії між людьми. Такий прогрес дав змогу не тільки прискорити всі транзакції, але і зробити їх відносно дешевими і миттєвими. Якщо раніше платежі в основному проводилися банками та іншими відповідними структурами тільки в традиційних валютах, то останнім часом місце універсальної грошової одиниці займає біткоїн та інші аналогічні криптовалюти, які позбавлені багатьох недоліків, що мають традиційні загальноновизнані валюти. Таким чином, інвестори замислюються про вкладення коштів у валюту, яка є найменш залежною від волатильності курсу валют, наявності політичних та економічних ризиків та рішень, прийнятих вузькою групою осіб. Відповідно, якщо світ перейде на абсолютно новий рівень формування економічних процесів - посткапіталістичну систему, то єдиним можливим засобом платежу на даному етапі технологічного прогресу людства може бути лише криптовалюта [3].

Існує значна кількість визначень поняття «криптовалюта». Розглянемо деякі з них. Криптовалюта – це цифрова або віртуальна валюта, яка використовує криптографію для забезпечення безпеки (через це її важко підробити). Визначальною рисою криптовалюти є те, що це вона не випускається жодним центральним органом, що, теоретично, надає їй імунітет від урядового втручання або маніпуляцій. Криптовалюта – це швидка і надійна система платежів і грошових переказів, заснована на новітніх технологіях і не підконтрольна жодному уряду [3]. Криптовалюта - це особливий електронний платіжний засіб, курс якого підтримується тільки попитом і пропозицією [5].

Як видно, сьогодні немає єдиної думки щодо визначення терміна «криптовалюта». Деякі науковці відносять криптовалюту до «віртуальної валюти» та називають інноваційною мережею платежів і новим видом грошей, інші заперечують «причетність» криптовалюти до грошей та називають «цифровим активом». На нашу думку, найбільш вдалим є визначення, яке було запропоновано Абрамовичем М., згідно з яким криптовалюта – це вид цифрової валюти, емісія та облік якої засновані на асиметричному шифруванні й застосуванні різних криптографічних методів захисту [1].

Криптовалюта є альтернативним вираженням звичайної валюти і має низку своїх переваг та недоліків. До переваг криптовалюти можна віднести: відкритий код алгоритму дає змогу добувати криптовалюту кожному; анонімність транзакцій; відсутність єдиного цифрового банку; відсутність контролю за транзакціями та платежами; гроші зберігаються децентралізовано; емітується обмежена кількість монет; неможливо скопіювати.

Недоліки криптовалюти є: через відсутність регулюючих механізмів немає гарантії збереження електронних криптогаманців; висока мінливість криптовалюти; можливі заборони з боку національних регуляторів; неможливість поновити гроші у гаманці у разі втрати паролю; з часом майнінг перестає бути рентабельним для окремих користувачів.

Але деякі з переваг криптовалюти є одночасно і її недоліками. Так, повна анонімність і конфіденційність транзакцій роблять можливим спекулювання

валютою та використання її для злочинних операцій, таких як торгівля людьми, контрабанда наркотиків, фінансування тероризму тощо.

Найбільшою проблемою криптовалют зараз залишається різке коливання курсу. Це не дає змогу використовувати криптовалюту як платіжний засіб.

Іншим недоліком криптовалют можна вважати поки що невисокий рівень довіри населення до них. Зараз дуже популярною є думка про схожість криптовалют і деяких блокчейн-проектів із фінансовими пірамідами чи «пірамідними схемами», які базуються на бізнес-моделі з обіцянням першим вкладникам прибутку за рахунок вкладання наступних, що насправді не є дійсним.

Щодо ставлення України до цього питання, то об'єктивно наявний дисбаланс між економічними реаліями ринку та розвитком законодавства, що ускладнює створення формально-інституціональних норм регламентації процедури емісії та обігу криптовалют і посилює можливі ризики на макро- і мікрорівнях.

Криптовалюту в Україні можна заробити, купити або подарувати. В Україні криптовалюта не є розповсюдженим засобом платежу серед підприємств, нею також «проблематично розплатитися за товари чи послуги, лише одиниці онлайн-магазинів і підприємств зазначають на своїх сайтах, що приймають криптовалюту як оплату товарів чи послуг». Натепер відсутня юридична регламентація використання криптовалют. Незважаючи на інституціональну невизначеність, у 2017 р. Україна впевнено увійшла до числа країн-лідерів із використання криптовалют. Найбільш популярними в Україні криптовалютами є Bitcoin, Ethereum, Dash, Monero, Ripple, їм належить 91% сумарної капіталізації.

За кордоном теж не все однозначно. У деяких країнах роботодавці вже виплачують своїм працівникам зарплати в криптовалюті (зазвичай тим, хто працює через мережу Інтернет), в Україні така практика лише починає поширюватися. Заробітну плату в криптогрошах серед українців сьогодні отримують здебільшого фахівці IT-сфери, які працюють на закордонні компанії.

Ця індустрія тільки розвивається, однак ігнорування державними структурами того факту, що такі передові електронні технології стають в Україні одним із способів для взаєморозрахунків громадян та юридичних осіб, є упущеною можливістю оптимізації фінансового ринку. Криптовалюти – це не фіатні гроші, однак у великій кількості юрисдикцій інших країн вже є широкий спектр законів, які слугують основою для сплати податків від доходу, продажу або купівлі незалежно від вибраного засобу платежу. Це дає змогу говорити про подальше оподаткування бірж чи пунктів обміну криптовалют в онлайн-мережі згідно з національним законодавством України.

А тому здійснити певні зміни у проєкції на світовий досвід саме в Україні цілком реально. Можна інтегрувати нові технології, що пов'язані з криптовалютами, в уже наявну фінансову систему. У нашій країні є величезні перспективи розвитку криптовалют, і за правильного підходу країна могла б отримати певні дивіденди від проведення раціональної політики щодо обігу та використання криптовалют, зокрема від оподаткування цієї сфери [4, с. 773-774].

На сьогоднішній день функціонування криптовалютного ринку характеризується такими особливостями: 1) тиша на ринку ICO (первинного розміщення токенів); 2) перепони у легалізації ETF (Exchange Traded Fund)

фондів; 3) поява та зростання ролі стейблкоїнів (віртуального активу з жорсткою прив'язкою до певних реальних активів – валюта, золото тощо, наприклад, Tether); 4) підготовка до випуску CBDC (Central Bank Digital Currency) – криптоверсій звичайних валют (криптовалюти, що емітовані центральними банками); 5) успішне застосування блокчейн-технології у реальному та фінансовому секторах; 6) розширення торгівлі деривативами на криптовалюти; 7) збереження ролі OTC-трейдингу (позабіржової торгівлі безпосередньо між клієнтами і маркетмейкерами); 8) поступове зниження прибутковості майнінгу; 9) розчарування дрібних інвесторів у криптовалюти як активі (для криптовалют характерні великі коливання цін, неможливо зробити надійний прогноз їх майбутньої вартості. Це підтверджує обвал біткоїна з пікового значення 19,3 тис. дол. у грудні 2017 року до нижче за 3,3 тис. дол. у грудні 2018 року) [2, с. 22].

Щодо перспектив розвитку криптовалютного ринку, то думки експертів розділилися: одні критикують криптовалюту та вважають, що ціна біткоїна впаде до нуля через його неефективність, а інші, навпаки, запевняють, що за ним – майбутнє та вартість у кінці 2019 року підніметься до 15-20 тис. доларів за один біткоїн та саме зараз найкращий час інвестувати в криптовалюту, поки він «на дні» [2, с. 24].

На подальший розвиток крипторинку у 2019 та 2020 роки, головним чином, впливатимуть 3 чинники: регуляція державними органами, яка постійно трансформує ринок та висуває йому нові завдання; впровадження блокчейн-технологій у великих компаніях з величезними клієнтськими базами; чергова хвиля глобальної економічної кризи, що може змінити світову фінансову інфраструктуру [2, с. 25].

Але, не дивлячись на всі переваги і різноманітність поширення криптовалют, їхні перспективи достатньо неоднозначні. Наразі єдиного рішення щодо подальшої стратегії розвитку криптовалюти у світі не існує, а розвиток і становлення криптовалюти в різних країнах світу не стоїть на місці і з кожним днем дедалі активніше впроваджується по всьому світу.

Література:

1. Abramowicz M. Cryptocurrency-Based Law [Electronic resource] (August 28, 2015). GWU Law School Public Law Research Paper 2015-9; GWU Legal Studies Research Paper No. 2015-9. URL : <http://ssrn.com/abstract=2573788> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2573788>.

2. Криптовалютний ринок 2019-й. Гроші. №01-02 (73-74). 24 січня – 6 лютого. 2019. С. 20-25.

3. Куцевол М. А., Шевченко-Наумова О. А. Поняття та економічна природа криптовалюти. URL : <http://ir.kneu.edu.ua/bitstream/2010/16391/1/79-85.pdf>.

4. Федорова Ю. В. Криптовалюти та їх місце у фінансовій системі. Економіка і суспільство. №15. 2018. С. 771-774.

5. Яцик Т. В. Young Scientist. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. № 2. 2017. С. 349-353. (Серія : Економіка).